

п III 32

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВОМ

НОВИНА

НЕЗАВИСАН НЕДЕЉНИК

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК ДУШАН ЧАМПРАГ

ГОДИНА VI.

НОВИ САД, 23. новембра 1929.

БРОЈ 46

ЈЕДАН ВЕЛИКИ КРАЉ

Г. Жан Брукези, проф унив. у Монреалу написао је у Канадском листу „Le Canada“ од 24 октобра о. г. један чланак о нашем витешком краљу под насловом: Један Велики Краљ, који ми доносимо у целости.

„Рођена је једна велика држава чија је престоница постао Београд. Дуги векови одвојености створили су мало по мало разлике између браће Срба, Хрвата и Словенаца. Први су, одувек, били под утицајем

Цариграда, прво грчког, затим турског. Други, за време од хиљаду година, узимајући своје религиозне директиве у Риму, покоравали су се Аустро-Угарској. Различите формуле, супротне идеје, свакојаке концепције: отуда се родио један конфликт који је политика експлоатисала.

Демократски и парламентарни режим, функционишући под једном либералном монархијом, био је немоћан да реши један проблем чија се озбиљност, због различитих мотива, појачавала сваког дана. У Београду кризе су се ређале једна за другом и министарства су се бескорисно мењала. У Загребу старој престоници Хрватске, повећавала се једна агитација из које су извесни екстремни елементи и заинтересовани суседи мислили да извуку користи.

Али, изнад и изван свих ових незгода, свих разних покрета, овог метежа, стајао је један човек и посматрао. Јер је он доминирао целом овом гужвом, јер није био задржан ни једним нарочитим интересом, изузев сопственим који се потпуно слагао са државним. Овај човек могао је да схвати опасност, која је претила, и да нађе у својој високој савести, јако просвећеној, лек, који ће бити у стању да излечи зло. Овај човек, био је наследник Карађорђевића, Александар I, Краљ Југославије.

На бојном пољу он је у више махова пркосио смрти. Није се бојао ни опасности, ни своје дужности. Са свога јединственог места за посматрање, као што је престо једног интелегентног и јаког Краља. Он је видео како се развија опасност једног грађанског рата и анархије, који би довели до рушења једнога дела тако мучно створеног, које су припремили милиони мртвих. Краљ, Он ће сам знати да врши своју племениту краљевску дужност према диктату своје савести, и Он ће спасти сву децу која су изгубила поверење. Ред ће се поново успоставити и са њима вера у будућност.

6. јануара 1929. год., једна кратка Краљева порука, редигована у енергичном тону, суспендовала је Устав од 28. јуна 1921. г., и објавила да ће у будуће за једно ограничено време, закони бити промулговани Указима. Поред тога скупштина је била распуштена, јер је била неспособна да уведе мир и ред.

У чланку се цитира онај пасус из Манифеста Њ. В. Краља у коме се каже да је дошао час, кад између народа и Краља не може и не треба имати посредника, па се каже:

„Језик је јасан; а дело је једног храброг човека који се није плашио да ради оно што му је изгледало да је његова дужност, чак и ако је та дужност тешка“.

Књиге за народ.

Читали смо пре неки дан у једном листу, да је нова управа Матице Српске решила, да привремено обустави издавање нових књига, док анкетни одбор не заврши преглед рада прошлих управа и док се не пречисти финансијско питање, јер је пређашњи Књижевни Одбор Матице Српске оставио приличне своте — дуга. Много се штампало и издавало, но књиге су остале непродате а и рачуни неисплаћени.

Колико год одобравамо овако исправно становиште новог Књижевног Одбора, толико морамо нагласити преку потребу

да Матица почне са издавањем књига за народ. Нашим широким народним слојевима су потребне добре и популарне књиге. Ми треба да се угледамо на Словенце и Матица Српска нека узме пример од словеначке „Дружбе Светог Мохорија“. Ово друштво растура сваке го-

дине по неколико стотина хиљада књига за народ. Обично издаје у комплекту календар и 4 до 5 књига разне садржине, поучне и забавне.

Држимо да и нашем народу треба пружити такву лектуру и да је у првом реду Матица Српска позвана да то чини.

Шта ће се све зидати у Новом Саду?

За идућу годину у изгледу је да се у Новом Саду назидано неколико нових великих и монументалних палата.

На прво место долази бановинска палата, која се има назидати на десној страни Булевара Краљице Марије и то на средини. На истом булевару изградиће и Трговачко-индустријска комора своју палату, за коју је већ вотирано 3 милиона динара, док ће бановинска палата стати око 20 милиона динара.

Преко пута од бановинске палате треба да се подигне дом Трговачке Омладине, али је у пројекту да се подигне заједнички дом за трговачку и занатлијску омладину.

Српска Трговачка Банка изградиће своју палату такођер на Булевару Краљице Марије, а преко пута од Здравственог Дома подићи ће се монументална зграда Радничке Коморе.

Питање позоришта још није решено, али има изгледа да ће се догодине приступити и изградњи позоришне зграде и то у парку између Здравственог Дома и палате Црвеног Крста која се већ гради.

На Булевару Краљице Марије изградиће се осим тога и неколико приватних зграда, тако да ће већ идуће године овај булевар имати изграђен низ палата и добити прави велико-варошки изглед, што ће у знатној мери подићи и улепшати наш град, који постаје све више у правом смислу речи „велеград“.

Наш град добиће осим тога још и неколико нових школских зграда. Како је у Новом Саду за последњих неколико година скоро удвостручен број становника, то је дакако порастао и број школске деце. Због тога су школске просторије тескоб-

не и не могу више да приме већи број школске деце. Градска управа је стога решила да удовољи тражењу школског одбора, те је предвиђено да се на пролеће назидају две нове школске зграде.

Нажалост за приватне јефтине а добре станове најмање се чини. Зидају се додуше многе нове приватне куће са великим бројем станова, но то су све велики или скупи станови, а за сиромашнији свет и за чиновнике нема доста погодних и јефтиних станова. А таквих би међутим највише требало, а уверени смо када би у Новом Саду било више таквих мањих и јефтинијих станова, многи би се пензионерци настанили у Новом Саду, који као лепа и културна варош све више привлачи многе да се овде настане.

Бољшевичке глупости.

Међу осталим глупостима којима бољшевици усређавају једну Русију дошло је на ред и демонтажа гробова. Једном од бољшевичких „идеолога“ дошло је на име у главу да смисли, како бајаги надгробни споменици „рђаво утичу“ на јавност, те је тако бољшевичка влада прихватила ову „паметну“ идеју и наредила да се имају уклонити сви надгробни споменици, јер и на гробу треба да се исказује општа једнакост.

И ових дана поскидаше све надгробне споменике у Совјетској Русији, те је тако бољшевичка влада опет дошла мало до пара, јер по себи се разуме да су совјетске власти уновчиле надгробне споменике. Дакле трговина је по среди, а не „идеологија“.

СОКОЛСТВО

Један од најпознатијих сокола у нашој земљи, Др. Лаза Поповић пише у „Обзору“ уводни чланак о соколству, жалећи што код нас постоји подвојеност Сокола; Хрватски и Југословенски Соко. Он текстуелно вели:

„Али има нешто друго што је много озбиљније, теже и жалосније. Ови наши соколи не само да се деле једни од других, него нарочито буне и организују подмладак и децу! Па се дешава, да се у томе правцу, и поред најбоље воље, развијају забуне и мрачна незадовољства, мржње и непријатељства. Са љубопитством посматрача, коме је можда дуго време, може да се гледа где у једној вароши нашој, људи једне крви, душе и меса, чине вежбе, слетове, излете, забаве док други људи, у истој тој вароши и исте крви, душе и меса, чак и истога имена, стоје по страни и окрећу лађа. Али ако се то може и подносити из дугочаснога љубопитства неко време, — страховити је злочин и грех, када се на једној страни под соколским именом сакупљају деца наша да мрзе другу децу нашу, која се под тим истим именом скупљају на другој страни, те да се бију и међусобно гоне. То значи тровати изворе и замутити живот на почетку, и когод то чини зло чини!“

Оба наша соколства дошла су у њор-сокак, и не могу одагле да се макну, Од речи и од пустих фраза не могу да се снађу у правом животу. Гледамо и слушамо све њихове разне прославе Х-годишњице и с једне и друге стране, хоћемо да верујемо у добре намере обојих, али се срце наше пуни огорчењем и жалашћу, што се те две добре и наше соколске снаге не смире, не помире и не уједине!

Осећамо да је дошао у питање онај идеализам без кога соколство не може бити. Осећамо да је дошао час, када сам народ мора од соколства да захтева, да се оно народу покори, и да слуша. Ништа није при томе тако жалосно

као факт, да на путу измирења и уједињења оба соколства уопште нема сметњи. Нека вође и с једне и с друге стране помисле на одговорност!

1930. године се чини у Београду велики соколски слет, и ту ће се сакупити цело Славенство. И зато је дужност Југославенског Сокола да на тај слет, на који ће бити позвани соколи из целога света, позове и Хрв. Сокол, и његов савез, који

се опет једном часном позиву сигурно неће моћи оглушити.

Шта смета коме, ако постојећи хрватски соколски савез као такав уђе унутра комплетан и цео у југословенски соколски савез? Је ли данас крај света па да се нема ништа више очекивати?...

Ништа не прејудицирано, пристајемо на све постепености, али соколство мора да се прилагоди нашем животу који јесте!“

Откуп земљишта на Адамовићевом телепу.

Министарство Унутрашњих Дела одобрило је решење градског одбора, по коме се плацеви на Адамовићевом телепу имају откупити у року од шест месеци. Закупни уговори истичу коначно 1931. год. док су они из прве групе већ истекли. Финансирање откупа извршиће Градска Штедионица на тај начин, што ће онима, који то затраже, дати зајам за исплату својих плацева, које већ давно поседују и на којима су куће изграђене. Зајам ће давати на укњижене саме парцеле. Разуме се да ће овај по-

вољни зајам на хипотеку или меницу добити само онај власник, који је претходно склопио купопродајни уговор са градом, а биће у сразмери са вредношћу земљишта по томе, у којој се групи налази.

Вредност телепа, које треба нови власници да откупе износи око три милијона динара. Пошто су услови за откуп врло повољни, а цене су мале, надати се, да ће на овај начин сваки досадањи власник — закупник моћи доћи у посед земљишта где станује и које већ давно обрађује.

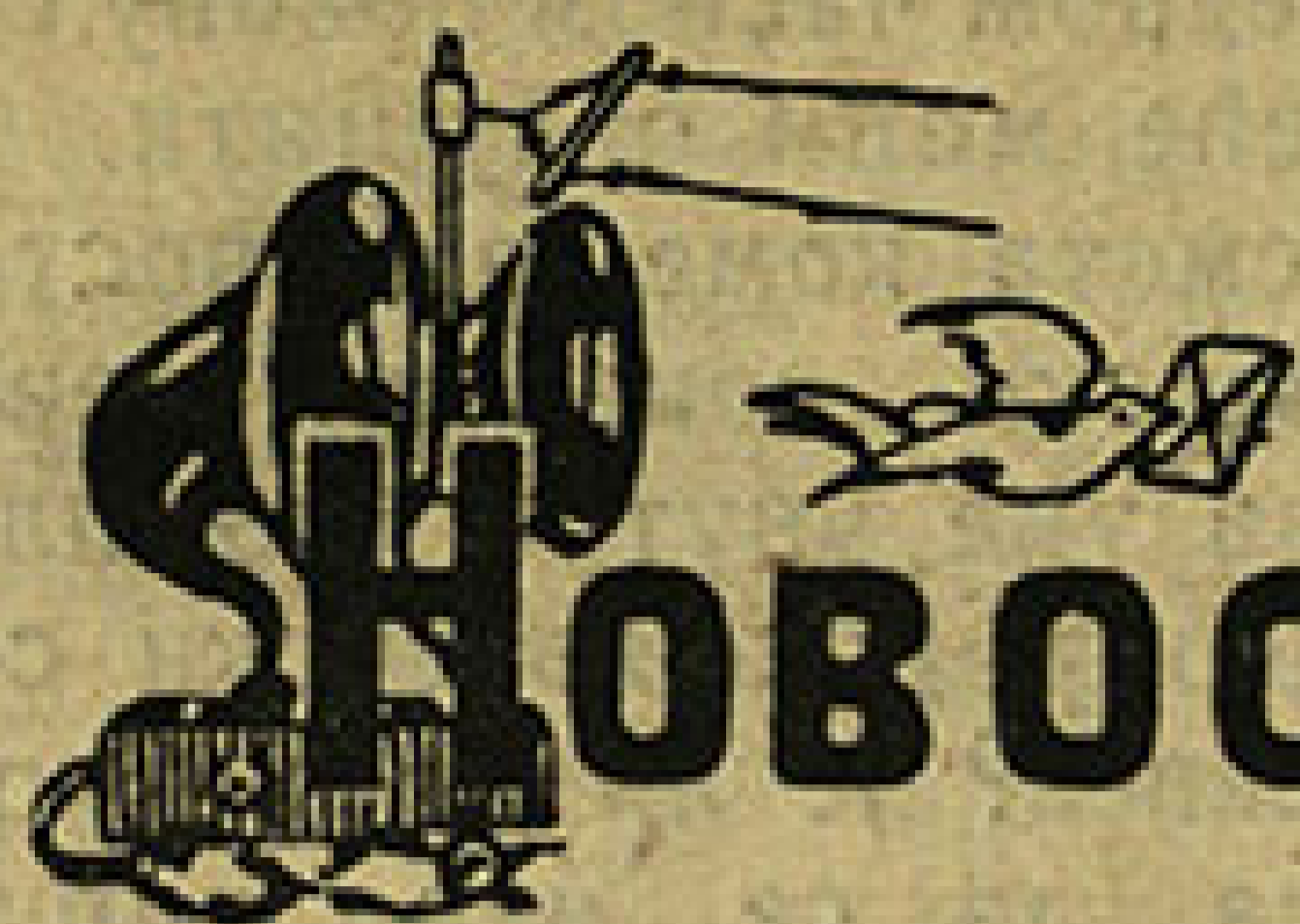
Даље од наше републике

Бечки „Arbeiter Zeitung“ од 12. новембра доноси овај чланак:

Једанаест година! Тада су куквички бежали испред народног гнева — они, аустријски племићи, који су нас и увукли у рат, који су нас водили од пораза до пораза, који су стару Аустрију сахранили за сва времена! Сад се пак њима и њиним црно-жутим лакејима приснило да је опет дошао ред на њих. Зар најстарији син последњег цара не навршава скоро осамнаест година? Зар мађарски грофови не припремају његов скорашњи долазак у будимски двор? Сад треба срушити радничку класу, тај најјачи стуб републик, како би будући мађарски краљ лакше доспео и до бечког двора. Оствари ли се, макар како мала, једна нова Аустро-Угарска, тада ће опет аустријски радници и мађарски сељаци бити довољно добри и способни да на новим бојиштима освоје Хабзбурзима изгубљене кра-

љевине и провинције... За то се они сад и спремају и оружају, господа црно-жути аристократи. Кнез Штарембер даје своје ловачке батаљоне, гроф Штрик, барони Морсеј и Бахофен командују хајмверским одредима! И њини покорни лакеји већ се усуђују да траже поновно завођење племства, укидање закона о протеривању Хабсбурга и повраћању узетих им имања! Они се и даља спремају да нам опет отму све, што смо пре једанаест година мучно задобили. У томе неће, не смеју успети. У целој Аустрији ће данас радни народ положити завет: Никада више са Хабзбурзима! У целој Аустрији ће им се данас подвикнути: Даље од наше републике!

Сваку нову књигу имаде стално на стоваришту књижара „Славија“.

НОВОСАДСКЕ ВЕСТИ

— **Седница градског економског комитета.** 19. новембра, под председништвом г. др. Бранислава Бороте, председника општине, одржана је седница градског економско-финансијско-правног одбора на којој су решавана текућа питања. Пре прелаза на дневни ред председник општине г. др. Борота известио је одбор, да су од Министра двора и Кабинета Председника Владе стигли одговори на послате телеграме са прве седнице градског одбора, одржане после историјског 3. октобра. Одбор је решио да предложи скупштини да се израде портрети др. Светозара Милетића и др. Михајла Полигана-Десанчића и повери нашем познатом сликару г. Петру Добровићу.

— **Скупштина Савеза културних друштава.** 19. новембра у 5 часова по подне одржана је главна годишња скупштина Савеза културних друштава у Новом Саду. Из извештаја се види да резултати рада нису били онакви, како се очекивало, због тога што ова друштва нису у довољној мери помагала савезну управу. Г. Алекса Клајн, у име новосадске филхармоније критикује рад савеза и подвлачи да је скупштина била заказана за сутра а међутим је изненада сазвана за данас. Г. Клајну одговорио је председник г. др. Ненадовић после чега је извршен избор нове управе. На предлог г. Гаје Грачанина поново је изабрана стара управа на челу са г. др. Јованом Ненадовићем изузев гђе Виде Вулко-Варађанин, која је поднела оставку.

— **Објава.** Градски Савет ставља на знање, да је у смислу чл. 116. закона и правилника о непосредним порезима — еписак предлога течевине и пореза на пословни промет за 1929. годину пореских обвезника и то: таљигаша, трг. ципела, гостионичара, трг. намештаја, агентура, посредника, трафиканата изложен на 8 дневни јав-

ни увид и то од 21. до 28. новембра 1929. године у градском пореском звању за време званичних часова. — Расправе по пореским Одборима одржаће се 2, 3, 5, 6. и 7. децембра о. г. код Кр. пореске Управе у Новом Саду соба бр 5.

— **Коло Српских Сестара у Новом Саду** приређује своју другу чајанку у недељу 24. новембра 1929. године у великој дворани хотела „Слободе“ са овим програмом: „Између 12 и 1 сата“ изводе г-ђица Мила Новачек, госп Ернест Ауспитц, г-ђица Манци Сотић и госп Мг. Ph. Фрања Сотић. На клавиру прати г. Др. Копас Павле, а на виолини прати г. Мг. Ph. Мирко Кладек. „Игра у харему“ изводе: г-ђице: Ина Тустанић Јелисавета Перже, Илонка От, Манцика Сотић и г. Мг. Ph. Фрања Сотић. На клавиру прати г. Др. Павле Копас, а на виолини г. Мг. Ph. Мирко Кладек. Улазна цена Дин. 15. Балкон Дин. 10. Ђаци Дин. 10. Почетак у 4 сата после подне.

— **Почетак рада државне хемијске лабораторије за испитивање животних намирница.** 19. нов. почела је рад државна хемијска лабораторија за испитивање животних намирница. Лабораторија је отворена у оквиру Хигијенског завода и служиће првенствено за испитивање свих животних намирница, које се налазе у слободној продаји, да би се тако спречило продавање штетних и покварених намирница. У лабораторији ће се испитивати млеко, месо, поврће, воће, хлеб итд. Отварање ове институције је од велике важности за Нови Сад и сву његову околину, а полицијским властима ће бити олакшан рад око контроле, пошто ће у деликатнијим стварима имати мотућност да добије тачан извештај о квалитету појединих животних намирница. Такса за преглед одређена је од стране надлежног Мини-

старства. Просторија лабораторије, која је уређена на најмодернији начин и снабдевена свим потребним апаратима, налазе се на блоку код Државне болнице, иза павиљона Хигијенског завода.

— **Спортски Клуб Јуда Макаби у Новом Саду** приређује данас у суботу 23. новембра 1929. год. у 9 сати увече у великој дворани хотела „Слободе“ мачевалачку академију са учествовањем Atila Petschauera светског шампиона и са учествовањем најбољих мачевалаца Београда и Дунавске Бановине. После академије игранка. Цене места: I место 40 дин., за официре 20 дин.; II. место 20 дин. Ђачка карта 10. дин. Карте унапред могу се добити у трафици Липковић (Краља Александра ул.)

— **За исхрану дивљачи преко зиме.** Управни одбор Савеза ловачког друштва из Новог Сада под председништом г. Јована Лакића, заменика градоначелника, одржао је ових дана седницу, на којој је у главном било речи о исхрани дивљачи преко зиме. Како је прошлогодишња зима утамашила велики број дивљачи у овим крајевима, то је решено, да се у случају веће зиме за исхрану јаребица и зечева набави довољна количина хране. За зечеве набави ће се већа количина сена и купуса, док ће се јаребице хранити ситним житом. Чим падне већи снег, на појединим местима поставиће се више хранилишта. Решено је исто тако да се за појачање расе зечева набави већи број мужјака, па се управа због тога обратила Савезу хрватских ловачких друштава и Ловачком друштву у Великој Кикинди. На крају донет је закључак, да се слава друштва и ове године одржи у Новом Саду 26. децембра.

— **Вече смеха.** Данас у суботу и сутра у недељу поново се појављују у ресторацији „Москва“ омиљени комичари Џоца и Моца са својим веселим програмом. — Сем тога, пре, између тачака и после програма Томбола-Лото Аеро-Клуба, чији је чист приход намењен пилотској школи школских авиона.

ПОШТОВАНИ ЧИТАОЦИ,

Нова подела наше Државе на бановине задаје и задаваће свакоме правоме сину наше миле Домовине знатно шири круг рада.

То осећа и уредништво слободног и независног листа „Новога Сада“ и жели и од своје стране да вољно и истрајно ступи на поље те повећане дужности.

Извршиће пак ту одлуку своју на овај начин:

Повећавамо формат нашем лису (⁶³/₉₅) скоро на још половину слога више од досадањег а уједно проширујемо и програм листу у том правцу, да ћемо одсад доносити чланке и друге прилоге о свима важнијим питањима нашег државног живота.

Нарочито пак посветићемо највећу пажњу потребама и догађајима у нашој новој великој управној области: Дунавској Бановини.

Овако повећан лист почећемо издавати 1. јануара 1930. год.

Извештавајући наш свет о овој нашој одлуци, молимо све пријатеље народне а и пријатеље наше народне културе, који знају велику важност и потребу оваког независног листа да нас својски помогну у овом великом предузећу нашем.

Помоћ ова може нам се указати овим начином:

1.) Морално: сарадњом и прикупљањем претплате.

2.) Редовним слањем претплате коју не повишавамо, ма да лист знатно повећавамо, него ће и даље бити само 100 динара годишње.

3. Новчаним прилогом једном за свагда или пак повременима ради стварања фонда за издржавање и развитак оваког слободног и независног органа јавнога мишљења.

Уредништво „НОВОГ САДА“

У пажњу заинтересованима!

Према уговору о социјалном осигурању закључених између Краљевине Југославије и Немачке Републике од 5 августа 1929. године позивају се ова лица, да поднесу пријаве:

1) рентници односно породице, чији су храниоци погинули на раду у Немачкој, којима је

својевремено од осигуравајућих завода у Немачкој, којима је својевремено од осигуравајућих завода у Немачкој одређена рента, а који исту сада не примају с тога, што се не налазе у нашој Краљевини.

2) породице, чији је захтев за ренту од стране осигуравајућих завода у Немачкој одбијен с тога, што су у моменту несреће становали у нашој држави или изван Немачке.

3) Повређени, односно њихове породице, којима рента у опште од стране осигуравајућих завода у Немачкој није одређена, а која мисли да на њу имају право.

Уз пријаву треба поднети документа о досуђивању ренте односно о одбијању од тражења ренте или пак доказе за утврђивање права на ренту.

Пријаве са документима односно са доказима треба предавати Окружном Уреду за Осигурање Радника и њиховим експозитурама или Братимским Благајнама, који ће их одмах упућивати Средишном Уреду за Осигурање Радника у Загребу (Михановићева улица број 3) циљу доставе административним властима осигуравајућим заводима у Немачкој.

Тифус у Новом Саду.

На некоје вести, да се у нашем граду појавио пегави тифус, добили смо обавештење од градског физиката, да је било случајева од оболења трбушног тифуса и да су предузете све могуће мере за сузбијање заразе. Пегавог тифуса уопште није било, те су све вести о томе нетачне. За дезинфекцију ових болести потребна би била нарочита станица, чије подизање гр. физикат давно пожурује.

Дезинфекција затвора.

По наредби градског физика г. др. Пере Адамовића све ћелије у редарском затвору дезинфиковане су, што ће се и у будуће обављати из разлога, што притвореници из разних слојева и крајева доносе бациле, те је потребно да се не само просторије, него и одело притвореника дезинфикује, што је овом приликом и учењено.

Први дар Јадранске Страже

Под тим насловом „Јадранска Пошта“ доноси извештај о поклону сарајевског одбора Јадранске Страже једног школског хидроавијона нашој ратној морнарици. Тај хидроавијон биће свечано предат Поморско-Ваздухопловној школи у Дивуљама (Бока Которска) на дан државног празника 1. Децембра ове године.

Тога дана биће велике свечаности у Дивуљама, којима ће присуствовати чланови Јадранске Страже из разних места, као и представници војске и морнарице.

Сени Владимира Гортана:
МОДАР ОБЛАК

*Зар и живот није
као модар облак
пролазан, баш као и
Он.*

*Облак се мења као и
живот:*

*Онај отворено сјајни,
као дечко.*

*Не хита брзо,
чисто посматра*

Васиону. —

*Чуди се, што му се сјај
спаја и у целину претвара,
са другим до њега*

*црвеним облачком,
који као горда румена мома*

прима упиј његов.

*За мало дошичу се
и други облаци до*

њих... — — —

*Шта је то?
Узбуркала се цела „Васиона“,*

*баш као и под њима
цео „Свет“.*

*Гле, онај сури
што страховито јури,
као да хоће да поруши*

Васиону.

Да:

Њу неможе, она је вечна.

*Али свет доле може
порушити, уништити,*

и у прах претворити.

*За њега, нису дани
ни часи одређени.*

*Неколико минуша
и на земљи је*

*расчупан свет,
од модра облака.*

*Па зар и светски живот,
није као облака шок?*

Нови Сад, 20. нов. 1929.

ТЕОДОРА.

БЕТОВЕНОВА ТРАГЕДИЈА

По Др. Коуделу : Г. У. Нови Сад.

„Шта може човек веће осим славе и вечности добити?“ Ове речи записао је Лудвиг ван Бетовен 1817. године у своме дневнику. Тада му је 47 година било.

Он је заиста и стекао славу и вечност. Баш у тој његовој слави и вечности јесте сва трагедија његовог живота. Он је апотеоза јаке несаломљиве воље, кроз јуначно самосавладање досуђене му трагедије у животу. Он је умирањем и поновним подизањем живота свога заслужио и створио себи славу и вечност. Уз лоров венац припало му је и трновито мучеништво.

Бетовенов живот је класично човечји. Сјај и сен. Величина и ништавност. Прикованост за земљу и стремљење у небо. Нека чудновата смеса: бедног, ограниченог човека и неизмерне богочовечности за велика дела.

У сваком правцу његовога живота, у свакој дубини и висини његовога живота очитује се тај тајанствени дуализам.

— „Plaudite amici, comedia finita est!“ (Пљескајте пријатељи, крај је комедији) — узвикнуо је Бетовен 23. марта, три дана пред смрт своју.

Не! Бетовенов живот није комедија. Његов је живот: тужно-утешна трагедија. Смео бих рећи, да је његов живот ремек-дело.

Стогодишњица Бетовенове смрти (умро је 26. марта 1827. године) је у првом реду музичка свечаност. Но много је дубљи и импозантнији „memento“ оно, ако се удубимо у његов живот, у ту величанствену „Symphonia heroica“ или у чудесну „missa solemnis“.

— „Нашем добу су потребни снажни духови, да жигосу бедне људске просјачке духове!“ — писао је Бетовен своје нећаку.

Узвишавање живота његовог и хујање духа његовог у нашу свест кроз музику његову шаба сву ту нашу богаљасту људско-просјачку добродушност. Ко се упише у велику школу Бетовенове трагедије и издржи величанствен испит катарзиса,

тај постане виши, бољи и истинитији човек. „Plaudite amici!“ „Шта може човек веће осим славе и вечности добити!“

*

Бетовенова трагедија је на најнижем степену трагедија средине у којој је одрастао. Отац му је пијанац — тенориста, неучен-необразован, чије је стварно знање слабо, карактер му је још слабији, велики материјалиста, а поред тога ексалтован. Отац му је породицу основао, а бринути се о њој није знао а није ни хтео. Мати му је проста, сирота, но добродушна и болећива жена. „Шта је женидба? „Мало радости, али после тога ланац патње!“ — рекао је Бетовен тужно али из живота истинито. Мали Лудвиг зато ју и воли и зато и јој је био одан. Још и у мушком добу би му се суза скотрљала низ образе када би се сетио своје напаћене „mater dolorosa“.

Отац му је искористио његов таленат само из похлепе за новцем, ради прихода и спољне славе. Ноћу га је из кревета истерао и за гласовир привезао, да не би од вежбања побегао спавати... „Уметност је била извор мојих патњи!...“ Чудо је, да Бетовен није још у детињству омрзнуо музику! Бећ у својој 11-ој години без безбрижно проведеног детињства ступа у живот, — а као младић у 19-ој својој години презима сву бригу и терет издржавања своје породице. Бори се, али побеђује. Кад му је 22 године било одлази у Беч и после многе горчине полази на триумфалан пут као див. Ваљда је зато и дошао до такве висине, јер се из такве дубине кренуо. Срце се стеже човеку, када погледа собу у којој се Бетовен родио.

Уз сву окрутност спољних прилика у Бетовену је много трагичнија била његова неуравнотежена индивидуалност. По своме понашању био је особењак и немаран; етикету, друштвене обичаје није решпектовао; био је узоран и својеглав. Из оваке његове природе — због које је морао много зла

претрпети у своме животу — изродио се у Бетовену јединствен карактер. Није се могао зауздати. Бетовен је ту своју необузданост уобличио у сасвим неразумљиве, несхватљиве и сирове форме (unspielbare Kompositionen!)

Поред свег његовог богоданог талента потпуно је разумљива његова трагедија, коју му је глухоћа проузроковала и хероизам, којим се борио против „казне Божје“

Глухоћа му се већ у раној младости појавила, која му је много патње и горчине задала већ онако његовом трагичном животу. Жели и ишчекују смрт, да га она спасе овог за њега најмање радосног живота. Бити неизлечиво глух, годинама потпуно избегавати људе, живети као у изгнанству, тешко је било за генија као што је Бетовен. Живети за звук, другима стварати радост а сâм не чути, зар није то трагедија живота? Падао је често у очајање, хтео је и живот себи да одузме; — од свега тога спасла га је вера у Бога и љубав према музици! Тако рећи све музичко стварење Бетовеново јесте производ једног глухог човека! Какав ужасан и какав чудноват чин.

Сиромаштина, гладовање, неизлечива болест, физички и душевни бол сатрли су му славу. Мучиле су га материјалне бригае. Живети међу већу вечитим борбама за опстанак у животу оставило је у њему неизгладив траг све његове трагедије. „Тешак је посао радити за хлеб!“ Често пута није могао из куће изићи, јер су му подеране биле ципеле. „Живот за насупни хлеб га исцрпљује!“ У целом свом животу био је свестан, да је он неко, да је снага, да је моћна способност — таленат и та снага његовог генија бацала је варнице и у најчешћој његовој телесној и душевној беди.

(Свршиће се.)

Писма и рукописе, који се односе на уредништво „Нови Сад“, треба слати на адресу: Нови Сад, поштански фах 14.

Власник и одговорни уредник Душан Чампирог — Нови Сад.

Тривунов:

СУЈЕВЕРНИ.

Извесни бројеви играју код људи мање-више неку улогу. У једној вароши, био сам опазно, да број три игра знатну улогу, јер има улица, гостиона са називом: „Три руже, три гренадира (гренађие), три коњаника, шеве, кромпира, зеца, жабе, пиштоља, звезде, крушке“ и т. д.

Да број тринаест у целом свету игра важну улогу, то је сваком познато. Дознао сам, недавно, у погледу тог броја следеће: у једној вароши, у кући једне богате и угледне старице, нису имали приступа други, само припаднице женског пола. Изузетак је био само за старца, Др. мед. као дугогодишњег лечника и једног младог професора гимназије. Потоњи, имао је само зато приступа, јер је био перовођа женске добротворне задруге, којој је била председница споменута старица.

Старица је била прославила своју двадесетпетогодишњицу од како је председница споменуте задруге, те је, тим поводом, позвала одборнице женске добротворне задруге на пријатељску ужину, а, наравно, позвани су били на ту ужину и доктор, кућни лечник и млади професор, као перовођа задруге.

Сви су се од реда били скупили, једино је још фалио професор.

— Наравно, рекао је старац др, професор, човек, који се тек пре годину дана оженио, он, наравно, мора да закасни, — па, то му се и не замера јер... у том се тренутку отворише врата и професор ступи у собу, а пошто је у претсобљу чуо речи старца, др-а, то је рекао:

— Немате право, господине докторе, последњи сам дошао зато, што сам прво отпратио своју пуницу на станицу.

— Аха, аха, пуница је у питању, е, то је онда друга ствар, опозивам своју примедбу... у осталом, нисам ја ништа рђавог ни рекао, бранио се старац, доктор.

Пошто су сви били на окупу, то је домаћица позвала госте да заузму своја места да се ужина.

Сви су поседали око стола и — сад су тек приметили, да око стола седе њих — равно тринаест. Чим су то женске приметиле поскакале су са својих места — а старац, пошто су све женске биле на ногама, то је и он устао. Млади професор, он није устао, остао је на свом месту и рекао:

— Молим лепо, ја нисам сујеверан, нећу да устанем; али, чудим се, да господин доктор, као лечник, као стар човек...

— Нема ту ништа: лечник, стар човек, већ велим: ја се из искуства слажем са дамама — зато сам устао. Хе, мој синко, да се то вама десило, што се мени у животу десило, ја знам, и ви би сте се клонили броја тринаест.

— Изволите сви само сести, рекла је најмлађа чланица, ја ћу као рођака домаћице, напустити своје место и госте послуживати, па тек кашње, ено, за оним малим сточићем засебно ужинати.

На ово сви су поседали и замолили старца да професору докаже, да нема право кад њих назива сујевернима.

— Ни бриге вас, моје госпође, сад ћу ја господину професору доказати да имам право. Дакле, ево доказа:

Било је то, у моје младо доба, одмах у почетку мога брака, и мене позову да дођем у нашу клубску седницу, и то, тим пре, рекли су, да дођем, јер нису се били у довољном броју чланови одазвали, а на дневном реду је било једно важно питање. Кад сам пошао, моја ме млада жена замолила, да не останем дуго, јер она се боји увече да буде сама. Ја сам јој обрекао, да ћу се одмах, после седнице, вратити.

Приспео сам у клуб. Поседасмо за сто. Опазисмо, да нас је тринаест на броју. Сви су се некако врпољили. Видео сам, свима је неугодно.. Ја сам им доказивао да је то сујеверност, тако они остадоше на миру, јер ако се има што десити, то ће се мени десити, јер ја сам последњи дошао и самном се испунио број тринаест.

— Па? — упитала је нестрпљиво једна од госпођа.

— Па? — одговори доктор,

сад ћу вам казати шта се догодило.

... Клубска седница се свршила, ми смо били још једно време на окупу и разишли смо се. Ја пошао равно својој кући. Још нисам ни отворио капију, а на иста као без душе истрча наш домар, у мало што ме није срушио, а у пролазу само добадио: „Ух, журим се, да брзо донесем једну велику флашу соде...“

— Шта је? Шта се догодило? — упитао сам домара. Он само одмане руком и покаже кат, те брзо оде...

Пошао сам брзо према степеницама. У пола степеница, жури доле као бесомучна наша собарица.

— Шта је? Шта је? Куда? викнем.

— Зар господин доктор не зна? Изволите брзо само горе. Журим се — и она одјури као из пушке...

У својој великој узбуђености одлетим брзо горе у стан, отворих врата и замислите каква ми се слика указала.. На сред собе стоји моја пуница, која је за време мога одсуства железницом била допутовала и — сад тек долази оно главно: „шест недеља ми је остала на врату!“ ...Табло!

Кроз новосадске радње

КАФАНА „ЕЛИТА“

Новосађани су нарочито много патили услед велике оскудице у кафанама, па се о томе и по новинама већ доста писало. У Новом Саду постоје 3 кафане: „Краљица Марија“, „Слобода“ и „Елита“. Последња, већ више од десет година толико је била запуштена, да је стално зјапила празна и ако је на врло лепом месту — у центру вароши — и са модерно уређеним намештајем.

Како смо сада поуздано извештени, кафану „Елиту“ је преузео у своје руке г. Жига Мезеи. Онај исти госп. Мезеи који је једно време држао ресторацију и пивницу „Бели Во“, а који је својом спремом и солидношћу показао и доказао новосађанима, да се и од сапуштене радње може створити добра ресторација. Г. Мезеи је

познат новасађанима и као дугогодишњи ресторатер новосадског „Штранда“, којом приликом је исто показао своју стручну спрему и солидност.

Госп. Мезеи, када је преузео кафану „Елиту“ није жалио ни труда а ни материјалних жртава, већ је исту дао потпуно реновирати и тако новоуређену данас у суботу 23. новембра о. г. на свечан начин отворио. Ова вест ће по свој прилици, изазвати у кругу свих Новосађана велику радост, јер је већ крајње време било, да се дође још до једне велике и лепо уређене кафане у Новом Саду.

Гостима кафане „Елита“ поред добре беле и црне кафе, као и сваковрсних пића, стоје на расположењу сви дневни, недељни и месечни листови. Даље све домаће и стране илустрације. Госп. Мезеи је отворио нарочито оделење за пријатеље билијара. Постоји и посебно оделење за шахисте. Све је то тако лепо и практично расподелио госп. Мезеи да већ боље не може бити.

Већ годинама у кафани „Елиту“ није се чула музика, јер је кафана била запуштена, међутим, заузимањем г. Ж. Мезеиа гости кафане „Елите“ добили су првокласну циганску гласбу којом управља г. Деже Кекењи, а која свако вече концертира од 8 до 12 часова.

Новосађанима топло препоручујемо новоуређену кафану „Елиту“, а закупнику исте, г. Жиги Мезеи-у желимо много среће и напретка.

Изврш. бр. 256/1929.

Објава јавне продаје.

Потписани судски извршитељ овим објављује, да ће услед одлуке Краљ. Среског Суда у Јаша Томићу Гн. бр. 995/3-1929. у корист оврховодитеља Барбарић Ивана из Новог Сада ради намирења 68792.50 динара спп. и за и надплењене и на 30550 динара процењене, писаћи стројеви са столовима, вертхајм касе, канабе, биволи, нерастови, мажа са танадма и буре, које се налазе у Хрв. и Срп. Неузини код општинске куће дражба одржати, те ради спровођења те продаје заказује

се дан за 10. децембра 1929. године у 9 сати пре подне у Хрв. Неузини а у 2 сата по подне у Срп. Неузини на горе означеним местима.

Јаша Томић, 13. новембра 1929.

Богданов Светозар
судски извршитељ

Изврш. бр. 371/1927.

Објава јавне продаје.

Потписани судски извршитељ овим објављује, да ће услед одлуке Кр. Среског Суда у Новом Саду бр. 173/1927 и 2153/1925. у корист Фрање Цимермана из Темерина ради 1802.— динара главнице и прип. на јавној продаји продати следеће покретнине 2 коња, 1 кола, један бицикл које су процењене на 6500 дин.

Јавна продаја одржаће се дне 25. новембра 1929. у 3 сата у Темерину.

Нови Сад, 9. новембра 1929.

Стојан Војновић
судски извршилац.

Број 159/1929.

Објава јавне продаје.

Потписани судски извршитељ овим објављује, да ће услед одлуке Кр. Среског Суда у Новом Саду број 749/1929. у корист Николе Крауса из Новог Сада ради 2700 дин. главнице и прип. на јавној продаји продати следеће покретнине: дућански и собни намештај и разна роба које су процењене на 21200 динара.

Јавна продаја одржаће се дне 30. новембра 1929. у 9 сати у Руменки у кућњем броју 254.

Нови Сад, 28. октобра 1929.

Божа Николић
кр. судски извршитељ

Изврш. бр. 203/1929.

Објава јавне продаје.

Потписани судски извршитељ овим објављује, да ће услед одлуке К. Среског Суда у Новом Саду бр. 4860/1929. у корист Јована Исаковића из Новог Сада ради 2000.— динара

главнице и прип. на јавној продаји продати следеће покретнине: канцеларијског и собног намештаја процењене на 26900 динара.

Јавна продаја одржаће се дне 26. новембра 1929. у 10 сати у Новом Саду у Краља Петра улици 19 и Николајевска број 6 у 11 сати пре подне.

Нови Сад, 17. новембра 1929.

Ст. Војновић
судски извршилац.

Изврш. бр. 137-1929.

Објава јавне продаје.

Потписани судски извршитељ овим објављује, да ће услед одлуке Кр. Среског Суда у Новом Саду бр. 3640-1929. у корист „Елита“ фабр. стов ради 1218 динара главнице и прип. на јавној продаји продати следеће покретнине: канцеларијског намештаја које су процењене на 10,500 дин.

Јавна продаја одржаће се дне 3. децембра 1929. г. у 4 сата по подне у Новом Саду у Краља Петра улици.

Нови Сад, 9. новембра 1929.

Ст. Војновић
судски извршилац.

АПОЛО

23. и 24. новембра

СВЕТИСЛАВ ПЕТРОВИЋ

КАО

Поручник њене висости

Весела игра љубави и љубомора у 7 чинова

ОДЕОН

23. и 24. новембра

ЕРАТИКОН

Ванредна драма у 8 чинова.

У главној улози:

Ита Рина и Олаф Фјорд.